

REFOREST & DIGITAF

Agrolesnictví se v posledním desetiletí dostalo do popředí zájmu, zejména díky své schopnosti zachovat produkci potravin a zároveň podpořit mimoprodukční funkce potřebné ke zlepšení kvality životního prostředí. Širší zavádění agrolesnictví do praxe však naráží na množství problémů, které není jednoduché překonat. Evropská komise proto v zájmu rozšíření agrolesnictví v Evropě financuje dva výzkumné projekty, ReForest a DigitAF, v nichž obou je zapojena i Česká republika.

Stručné představení projektů:

Cílem projektu ReForest je podpořit agrolesnictví v Evropě a odstranit bariéry, které dnes brání jeho širšímu využití. Záměrem je rozvinout spolupráci mezi privátním a veřejným sektorem v rámci celé Evropy a jasně definovat přínosy (vázání uhlíku, biologická rozmanitost, produkce) této spolupráce. Díky založení Living Labs ve vybraných zemích bude možné jasně kvantifikovat dané přínosy v různých zemích, a tedy podpořit rozvoj agrolesnictví napříč celou Evropou.
<http://agroreforest.eu/>

DigitAF projekt si klade za cíl vyvinout digitální nástroje (nástroje, modely, aplikace), které mohou být využity pro založení a management agrolesnických systémů (ALS). Tyto nástroje budou vyvinuty ve spolupráci s odborníky, politickými aktéry, farmáři a dalšími zúčastněnými stranami a zástupci trhu s cílem vyvinout návrhy na jejich možná zlepšení a zjednodušení. Cílem je kvalitní implementace ALS na podporu adaptace a mitigace klimatických změn v zemědělství a zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Skupinám hlavních aktérů poskytneme nástroje odpovídající jejich potřebám.

<http://digitaf.eu/>

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené postoje a názory jsou však pouze názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro výzkum (REA). Evropská unie ani orgán poskytující podporu za ně nemohou nést jakoukoliv odpovědnost.

Výstup z REFOREST & DIGITAF Workshopu, který se konal dne 4.5.2023 v Brně

- Probíhající aktivity

○ ReForest

- Zakládání Living Labs v následujících zemích: Česká republika, Belgie, Bulharsko, Maďarsko, Německo, Dánsko, Velká Británie a Španělsko
- "Living Lab"= "Živý experimentální prostor", kde se reálné prostředí stává platformou pro sběr dat, testování, implementaci nových inovací za účelem získání praktických zkušeností a zpětné vazby od uživatelů, čímž lze lépe porozumět reálným potřebám a preferencím uživatelů a umožnit jim aktivně se podílet na dalším vývoji a postupu. Tato metoda umožňuje výzkumníkům pracovat s uživateli v reálném prostředí, což vede k rychlejšímu a účinnějšímu zavádění pozitivních inovací na trh.

○ DigitAF

- Založení živých laboratoří v 6 evropských zemích: Česká republika, Velká Británie, Finsko, Itálie, Nizozemí, Německo.
- Tvorba databáze digitálních nástrojů využitelných v zemědělství/agrolesnictví
- Provedení dotazníkového šetření pro zjištění možností využití digitálních nástrojů pro podporu agrolesnictví v EU
- Příprava monitoringu – ekonomika, biodiverzita, voda, půda
- Seznámení s plánovaným sběrem dat a měření v Living Labs
 - Vlhkost a teplota půdy/ovzduší za využití čidel TOMST a meteorostanic AGDATA
 - Měření skleníkových plynů v terénu
 - Sběr ekonomických dat
 - Půdní analýzy (fyzikálně) chemické, příp. biologické
- Mgr. Marek Hruška (DigitAF): představení právních principů pachtovních smluv (4 varianty) pro zemědělce a pozemky se stromy (agrolesnickými systémy)

Obrázek 1: Druhé setkání LL CZ, květen 2023

- Představení Návrhu nařízení vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví s následnou diskuzí
 - Od termínu konání Workshopu vstoupil po fázi připomínkování v legislativní radě vlády návrh v platnost jako Nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví a o změně nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 69/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření v odvětví vína, (nařízení vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví). Nařízení vlády je účinné dnem 1. června 2023 a část dnem 1. ledna 2025.
 - <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/legislativa/prijate-predpisy-mze-dosud-neucinne/narizeni-vlady-c-140-2023-sb.html>
 - Celková finanční alokace vyčleněná na toto opatření na období 2023 až 2027 činí 127 209 488 Kč, kde cca 82 686 167 Kč je kofinancováno z národních zdrojů a cca 44 523 321 Kč ze zdrojů Evropské unie.
 - Ohlášení zájmu o poskytnutí dotace na opatření agrolesnictví je nutné podat tento rok do 2. října 2023.
 - Bližší informace k dotačnímu titulu: <https://agrolesnictvi.cz/dotacni-titul/>
 - Nově jsou definovány také kultury (NV č. 307/2014):
 - Standardní ornou půdou je i půda, která zahrnuje stromy, pokud jejich hustota nepřesáhne 100 kusů na 1 hektar; do tohoto počtu se nepočítají dřeviny evidované jako ekologicky významné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu;
 - Podobně platí ustanovení i pro travní porost, úhor a trvalý travní porost.
- Carboneg
 - představení možností regenerativního zemědělství a podmínek možné spolupráce včetně možné výše odměn (možná výše odměn je odvislá od množství odebraného CO₂ z atmosféry díky regenerativnímu zemědělství)
 - <https://carboneg.eu/cs>
- Živá půda
 - Představení činnosti projektu pod Nadací partnerství, včetně propagace a poradenství pro zakládání a údržbu agrolesnických systémů (Martin Smetana), další příznivé způsoby managementu půdy, Generátor pachtovních smluv (<https://www.ziva-puda.cz/generator>).

Seznámení s vybranými Living Labs projektů výše v Evropě:

Představení Living Lab v České republice (LL CZ) – projekty DigitAF & ReForest

Agrolesnictví v ČR

Agrolesnictví (ALS) představovalo v minulosti v České republice běžně využívaný způsob zemědělského využití půdy, nicméně tato praxe byla do značné míry omezena zejména v éře kolektivizace po 2. světové válce z důvodu intenzifikace zemědělství, slučování polních bloků a opouštění méně produktivních ploch. Intenzifikace zemědělství vedla k utlumení tradičních postupů ALS, které zůstaly omezeny na oblasti s environmentálními restrikcemi pro intenzivní zemědělství (v podstatě velkoplošná, či maloplošná chráněná území). Právě v těchto oblastech lze spatřit poslední pozůstatky tradičních agrolesnických systémů. Většina silvopastevních ALS systémů byla přeměněna na pastviny bez stromů nebo byla znovu zalesněna. Na úrodné půdě v nížinách s převahou orné půdy ALS zcela vymizelo.

Tradiční ALS systémy se v současné době vyskytují na necelém 1 % zemědělské půdy v ČR a všechny jsou klasifikovány jako silvopastevní ALS (pastviny s lesními dřevinami nebo pasené sady). Porosty silvoorebných ALS znovuzakládají někteří progresivní farmáři, ale také výzkumné instituce a univerzity pro výzkumné a demonstrační účely (obrázek 2). I přes svůj malý rozsah mají tato území vysokou přírodní a kulturní hodnotu, jelikož vegetační komplexnost a druhová rozmanitost poskytují širokou škálu ekosystémových a kulturních služeb.

V posledních letech můžeme pozorovat rostoucí zájem zemědělců, vlastníků půdy, politiků a dalších zainteresovaných stran o znovuzavedení ALS na zemědělské půdě v ČR. Toto hnutí podporuje především Český spolek pro agrolesnictví (ČSAL, www.agrolesnictvi.cz) spolu s Asociací soukromého zemědělství, dalšími subjekty jsou např. Nadace Partnerství, Spolek pro regenerativní zemědělství, a další.

Obrázek 2: Silvoorebný agrolesnický porost založený VUKOZem v Průhonicích, Česká republika

Podpora agrolesnictví v ČR

Agrolesnictví bylo také začleněno do nového Strategického plánu SZP ČR 2023–27. Ministerstvo zemědělství ČR ve spolupráci s ČSAL a dalšími zainteresovanými stranami připravilo nové opatření (nové opatření PRV na stejné úrovni jako je Agroklimaticko-environmentálních opatření) na podporu zakládání (v SP pod číslem 42.73) a udržování ALS (v SP pod číslem 26.70). Toto opatření je navrženo jako součást nového Plánu rozvoje venkova ČR.

Založené ALS pozemky budou zemědělci evidovat v systému evidence půdy ČR (LPIS) jako podkategorie (dotační příznak) druhů plodin na orné půdě nebo trvalé travní porosty. V současné době jsou podporovány dvě kategorie: (i) silvoorebné ALS (75–100 lesních nebo ovocných stromů na ha pěstovaných v pásech na orné půdě a (ii) silvopastevní ALS (75–100 rozptýlených/liniová výsadby stromů na ha na trvalých travních porostech). Je zpracován seznam povolených dřevin pro ALS. Opatření zahrnuje podmínku, že jedna dřevina nesmí tvořit více než 40 % všech dřevin (tj. musí být vysazeny alespoň tři druhy) a minimálně 50 % stromů musí tvořit lesní dřeviny. Výška vysazených sazenic musí být minimálně 120 cm. Finanční podpora je poskytována na založení (4 353 €/ha) a údržbu (754 €/ha*rok) po dobu pěti let po založení.

Česká živá laboratoř (LL CZ)

LL CZ tvoří různorodá skupina odborníků z praxe (zemědělci a poradci), tvůrci politik (státní správa a místní samospráva) a další příjemci (nevládní organizace a soukromé společnosti). LL CZ vznikla na národní úrovni a pokrývá celou ČR, nicméně majoritní počet účastníků pochází ze dvou konkrétních krajů: Středočeského a Jihomoravského. LL CZ je pro posílení komplementárních přínosů obou projektů sdílena dvěma projekty financovanými programem Horizon Europe (ReForest a DigitAF). Na základě sítě ČSAL byli individuálně osloveni vybraní zemědělci, ale i tvůrci politik ze státní i veřejné správy a další odborníci.

LL CZ vznikla v prosinci 2022, kdy se uskutečnilo první setkání LL CZ. Druhé setkání se uskutečnilo v následujícím roce v květnu 2023 (obr.: 1, 3).

Obrázek 3: Druhé setkání LL CZ, květen 2023

LL se aktuálně skládá z přibližně 40 účastníků. Odborníky zastupuje 22 farmářů z různých zemědělských odvětví (roslinná, živočišná, smíšená výroba), různé velikosti a různé úrovně

zkušeností s ALS. V LL je zahrnuto také pět ALS poradců. Celkem 7 zástupců politik v LL představuje tvůrce politik jak na národní úrovni (MZe, MŽP, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Státní zemědělský intervenční fond a Centrum místních akčních skupin), tak na úrovni krajské (Jihomoravský a Středočeský kraj). Skupinu „ostatních účastníků“ tvoří 2 soukromé společnosti (Carboneg, BigTerra) a 5 nevládních organizací (ČSAL, ASZ, Fond partnerství, Živá voda, Živá půda), které všechny působí v oblasti zemědělství nebo oceňování ekosystémových služeb. V jednání je také možnost zapojení Českého svazu pro regenerativní zemědělství.

Představení živé laboratoře v Belgii (LL BE) – projekt ReForest

Agrolesnictví v Belgii

Belgie má širokou škálu ALS systémů, jako jsou střídání plodin se stromy, stromořadí kolem polí, ovocné sady, živé ploty a ochranné pásy podél vodních toků. V oblastech s volným chovem drůbeže lze také nalézt silvopastorální systémy a stromy na pastvinách pro krávy. Během poslední dekády bylo vysazeno asi 650 hektarů nových agrolesnických systémů, často jde o střídání plodin se stromy. Stromy produkující ovoce a ořechy získávají na popularitě zejména na severním území země, kde komunita podporuje zemědělství. V posledních letech zaznamenala agrolesnická praxe mezi farmáři značný nárůst zájmu. To je hlavně spojeno s extrémními povětrnostními událostmi, které zemi postihly, protože farmáři vnímají tyto postupy jako efektivní způsob zvýšení odolnosti systémů.

Podpora agrolesnictví v Belgii

Belgie je země rozdělená na dvě politická území, což má také významné dopady na agrolesnické praktiky. V předchozích obdobích SZP zavedla Vlámská část Belgie opatření EK č. 222 a 8.2, zatímco Valonsko je nezavedlo. Kromě toho, agrolesnictví je zahrnuto do nového strategického plánu SZP ve Vlámské části Belgie, zatím co ve Valonsku ne. Ve Vlámské části Belgie tak strategický plán zmiňuje potřebu podpory existujících agrolesnických systémů za účelem maximalizace ekosystémových služeb a přínosů, které poskytují.

V Belgii též existuje několik specifických národních politik, které podporují agrolesnictví. Ve Vlámské části Belgie podporuje tzv. Immovable Heritage Decree příslušnými dotacemi instalaci ovocných sadů a jiných dřevitých prvků krajiny. Ve Valonsku je rozvoj agrolesnictví hlavně podporován regionálními finančními pomocemi (80 až 100 % oprávněných nákladů) na výsadbu živých plotů, sadů a řad stromů.

Belgická živá laboratoř (LL BE)

Provinciaal Extern Verzelfstandigd Agentschap in privaatrechtelijke Vorm VZW (INAGRO)

Nová agrolesnická výzkumná a demonstrační parcela se nachází v areálu Inagro a tvoří ji silvoorebný ALS o rozloze 1,4 hektaru. Stromovou složku tvoří ořešáky (*Juglans regia*) se vzdáleností mezi řadami 8 m a meziřadí 24 m, což vede k hustotě stromů 36 stromů na hektar. Ořešáky byly vybrány kvůli jejich vysokému ekonomickému potenciálu a vhodnosti pro agrolesnické systémy a také kvůli rostoucímu zájmu zemědělců o tyto stromy. Pásy pod ořešáky budou osety směsí trav a bylin, které přilákají prospěšné hmyzí druhy. Stromy budou střídavě

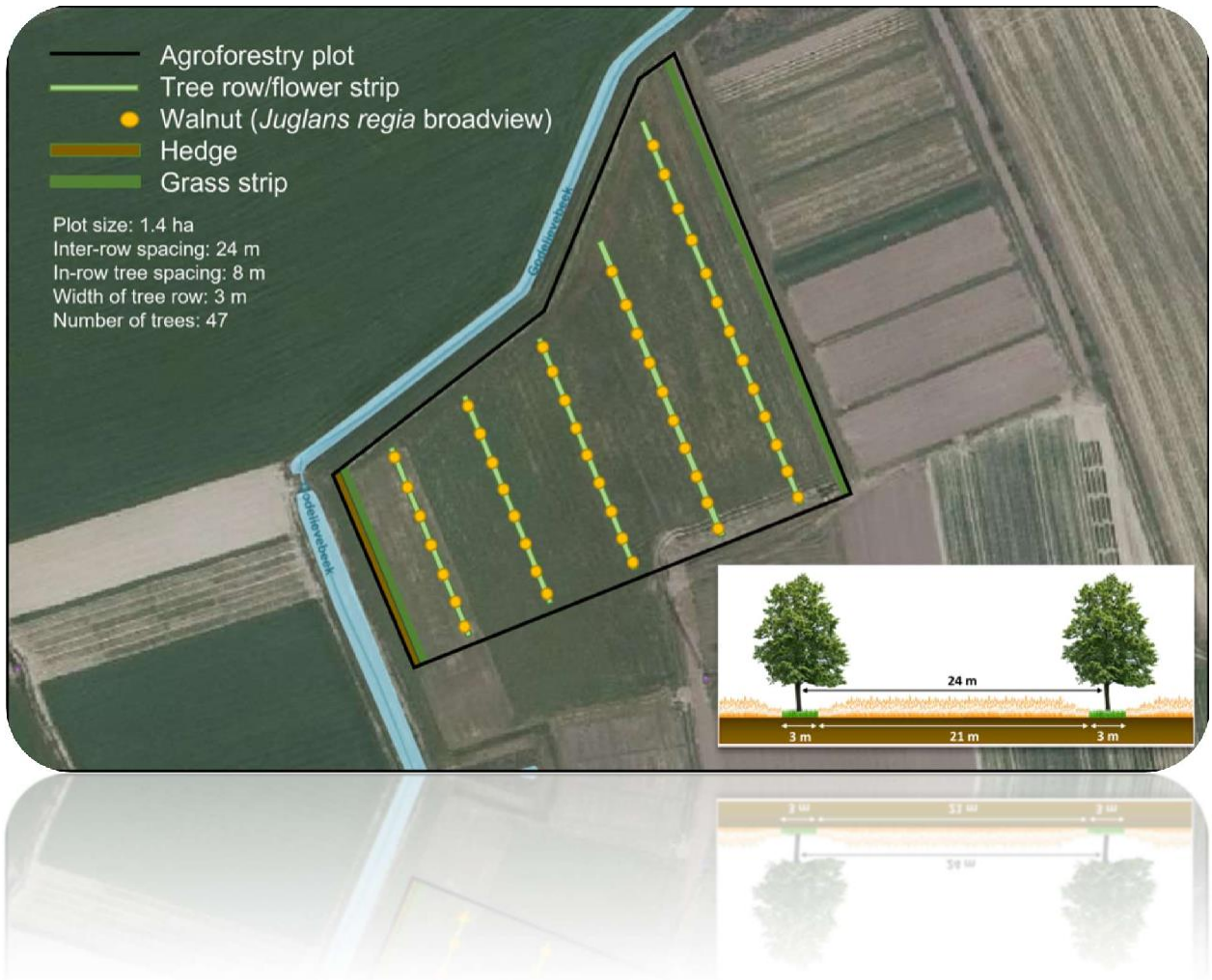
pěstovány s plodinami, jako jsou brambory, celer/dýně, kukuřice, pórek/zelí, ozimá pšenice a fazole na obdělávaných plochách v 6letém střídání. Kolmo k dominantnímu směru větru bude vysazen živý plot, který bude sloužit jako větrolam a stanoviště pro hmyz a ptactvo.

Hlavním zaměřením dlouhodobé monitorovací studie je posouzení vlivu dřevin a agrolesnické praxe na rostlinnou produkci a hospodaření. Výnos plodin a stromů, kvalita plodin a náklady na management budou pečlivě sledovány a použity k výpočtu ekonomické ziskovosti agrolesnického systému. Kromě toho se studie zaměří na poskytování ekosystémových služeb, jako je kvalita půdy, ukládání uhlíku, hospodaření s vodou a biologická rozmanitost. Chemické a fyzikální parametry půdy, stejně jako půdní makro- a mikrobiodiverzita, budou sledovány každoročně tam, kde to bude relevantní a možné. Půdní vlhkost bude monitorována pomocí tenzometrů a meteostanice budou měřit teplotu vzduchu a půdy, světelné podmínky, rychlost větru a srážky ve vztahu ke vzdálenosti k řádkům stromů.

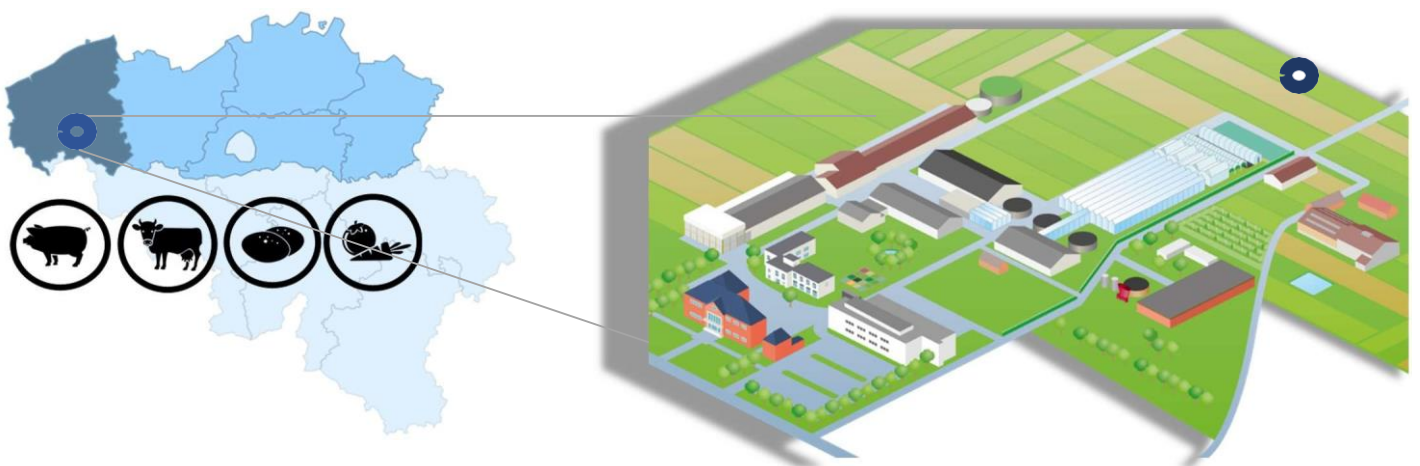
Agrolesnický výzkum a demonstrační pozemek v INAGRO poslouží jako cenný zdroj pro hodnocení dopadu agrolesnictví na půdu, vodu, mikroklima, biologickou rozmanitost a ekonomickou ziskovost a také poskytne cenné informace pro zemědělce a zúčastněné strany.

Obrázek 4: Agrolesnická výzkumná a demonstrační parcela INAGRO

Obrázek 5: Agrolesnická výzkumná a demonstrační parcela INAGRO

Obrázek 6: INAGRO

Představení živé laboratoře v Německu (LL DE) – projekt DigitAF

Agrolesnictví v Německu

Německo se pyšní unikátním dědictvím tradičních ALS systémů, které zahrnují luční a pastevní sady a větrolamy. Tyto drobné a složité struktury byly v průběhu let nahrazeny většími modely strukturovaného využití půdy. V tomto ohledu nabízejí moderní ALS systémy možnost, jak propojit zemědělskou činnost s přínosem pro krajinu, životní prostředí a zvýšit odolnost vůči klimatické krizi.

Ze 142 agrolesnických lokalit prezentovaných na agrolesnické mapě Německa je 71 kategorizováno jako silvopastevní, 49 agrolesnických oblastí je silvoorebných a 22 dalších jsou agrosilvopastevní systémy (DeFAF 2023).

Podpora agrolesnictví v Německu

V létě 2021 schválil německý Bundestag legislativní balíček k provedení reformy Společné zemědělské politiky (SZP). Od té doby mají ALS systémy nárok na podporu. V důsledku toho bylo agrolesnictví zahrnuto do strategie financování Federálního ministerstva zemědělství pro ornou půdu, trvalé travní porosty a trvalé kultury, přičemž ALS musí sloužit k produkci surovin a/nebo potravin.

Ve Strategickém plánu SZP 2022 je agrolesnictví definováno jako pěstování dřevin na zemědělské půdě s primárním cílem produkce surovin nebo potravin v souladu s konceptem využití (ověřeným spolkovými zeměmi nebo jimi uznanou institucí). Tento koncept dále zahrnuje minimálně dva pásy dřevin pokrývající méně než 40 % zemědělské plochy nebo roztroušené po ploše v počtu minimálně 50 a ne více než 200 takových dřevin na hektar.

Nařízení o podmíněnosti v rámci Společné zemědělské politiky (SZP) reguluje provedení s povinnými environmentálními kritérii a podmínkami pro získání platby ze SZP.

Dobrovolná Ekoschémata, opatření 1. pilíře SZP, byla spuštěna v roce 2023. Ekoschéma s názvem „Zachování agrolesnického hospodaření na orné půdě a trvalých travních porostech“ umožňuje žádat do budoucna o 60 €/ha*rok pouze za podíl plochy tvořené dřevinami. Některé dřeviny jsou z této podpory vyloučeny a platí předpisy o minimálních a maximálních vzdálenostech ve vztahu k umístění ALS dřevin (Hübner 2022 a, b). Počet žádostí o dobrovolná Ekoschémata však zaostává za očekáváním 25 000 ha plochy dřevin v roce 2023. V roce 2023 požádalo o financování pouze 67 farem na celkem 51 ha (Lehmann 2023). Zůstává více než sporné, jak bude dosaženo cíle 200 000 ha za celé období financování.

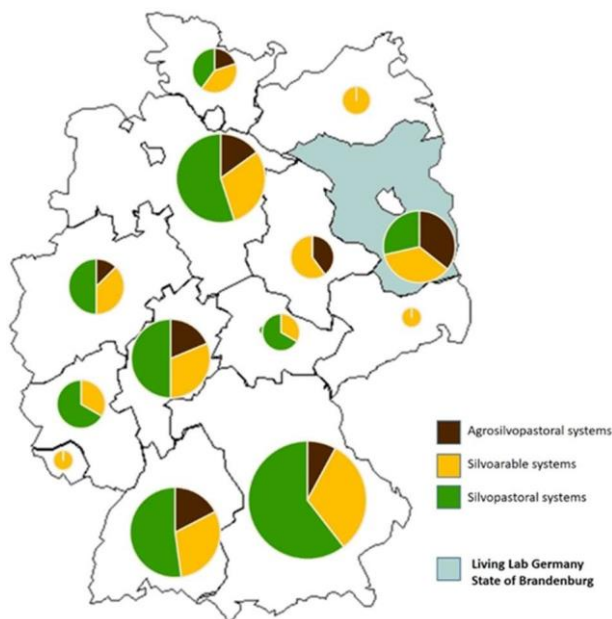
Zakládání a udržování agrolesnických systémů se má v budoucnu prosazovat i v rámci federální státní podpory prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), tedy prostředků z tzv. 2. pilíře. Spolkové země zaujímají různé přístupy. V Braniborsku, kde se DigitAF LL nachází, se počítá s financováním prostřednictvím investiční podpory. Některé spolkové země však nebudou nabízet žádnou podporu ALS. Přestože Evropská komise poskytuje podporu až do výše 100 % nákladů v nařízení SZP (EU) 2021/2115, začíná být zřejmé, že podpora prostřednictvím investic z EZFRV bude tvořit 40 % způsobilých nákladů a že musí být dosaženo minimální investice ve výši 20 000 EUR. Aby i spolkové země mohly žádat o federální fondy, je v současnosti žádoucí ukotvit agrolesnictví v národním rámci „Zlepšení zemědělské struktury a ochrany pobřeží“ (GAK). Tento společný úkol je nejdůležitějším

vnitrostátním finančním nástrojem na podporu zemědělství a lesnictví, rozvoj venkovských oblastí a zlepšení ochrany pobřeží a záplav.

Německá živá laboratoř (LL DE)

Rozsáhlá oblast spolkové země Braniborska, kde se DigitAF LL nachází, je využívána pro zemědělství a poskytuje příležitost vytvářet agrolesnických systémů (obrázek 7).

V roce 2021 zahrnovala zemědělsky využívaná plocha v spolkové zemi Braniborsko celkovou rozlohu 1,3 milionu hektarů. Z toho převládala orná půda, která zabírala přibližně 1 milion hektarů, a následovaly trvalé travní porosty na ploše 0,3 milionu hektarů.

Obrázek 7: Mapa Německa rozdělená dle spolkových zemí, typu a rozsahu ALS ploch. Barvy hnědá, žlutá a zelená představují typ ALS systému. Velikost koláčového grafu představuje relativní plochu na federální stát. LL DE je zvýrazněna světle modrou barvou (Zdroj: DeFAF 2023)

Vzhledem k tomu, že tato spolková země má mnoho oblastí s nepříznivými podmínkami pro konvenční zemědělství, jako je specifický typ půdy, omezená schopnost zadržovat vodu a náchylnost k erozi, není tradiční zemědělská praxe schopna zajišťovat adekvátní ochranu přírodních zdrojů, vody a biologické rozmanitosti. Zavedením agrolesnických systémů lze posílit tyto kritické zdroje.

LL DE v Brandenburku je současně jedním z regionů v Německu, který je nejvíce postižený klimatickými změnami, a proto lze očekávat, že zavedení ALS systémů právě zde bude mít zvláště pozitivní efekt. V regionu Braniborsko je plánována finanční podpora pro zřízení agrolesnických systémů od roku 2023.

LL DE tvoří velké množství zajímavých osobností z agrolesnické scény v Braniborsku, z nichž některé mají dlouholeté zkušenosti v agrolesnictví. Příkladem je farma Thomase Domina (obrázek 8).

Obrázek 8: Moderní agrolesnický systém s topoly, akáty a různými druhy listnatých dřevin, proložený ornou půdou a pícninami, tzv. liniový silvoorebný ALS

Thomas Domin vysadil první agrolesnický systém v rámci projektu AUFWERTEN v roce 2015 se sedmi pásy dřevin na zemědělské půdě (cca 5 ha), převážně topolem pro produkci biomasy. V roce 2016 byl systém dokončen ve dvou pásech (1 ha) na trvalých travních porostech. V roce 2020 byl ALS systém rozšířen o tři další pásy dřevin (cca 2 ha) na orné půdě (Böhm & Hübner 2020). Nově přibyl také polní sad jako kompenzační opatření a dále řady ovocných stromů podél bývalých cest. V současné době je 8,9 ha, což je asi 10 % zemědělské půdy, je osázeno různými stromy a keři.

Německý agrolesnický svaz (www.defaf.de) udržuje intenzivní a pravidelný kontakt se zainteresovanými stranami a organizuje různé setkání. Ta zahrnují farmářské dny, prezentace a účast na veletrzích a také kulturní akce, jako je například oslava filmového večera.

Dotazníková studie v projektu DigitAF – prvotní výsledky

Cíl studie

Hlavním cílem průzkumu bylo získat ucelený pohled na vnímání agrolesnických systémů ze strany různých zainteresovaných aktérů (zemědělci, poradci, výzkumní pracovníci, tvůrci politik a další). Průzkum se zaměřil na různé aspekty spojené s praktikami ALS v Evropě, jako je politika, biodiverzita, agrotechnika, financování, využití a potřeby digitálních nástrojů. Kromě toho bylo cílem průzkumu získat povědomí o aktuálním využívání ALS, identifikovat potřeby a preference ohledně vývoje digitálních nástrojů a sdílení znalostí v této oblasti.

Průzkum projektu DigitAF byl koncipován jako strukturovaný dotazník vytvořený dle jednotného protokolu pro všechny živé laboratoře zapojené do projektu a zahrnoval otázky relevantní pro analýzu.

Každá pracovní skupina projektu přispěla k formulaci témat a otázek pro průzkum, které byly následně zahrnuty do celkové struktury dotazníku. Dokončení celého průzkumu trvalo přibližně 1 až 1,5 hodiny, přičemž doba se lišila v závislosti na konkrétním typu zainteresované strany.

Respondenti v LL CZ

Během druhého setkání LL CZ (květen 2023) byl všem účastníkům vysvětleny cíle a struktura dotazníku a následně všichni obdrželi online odkaz pro vyplnění dotazníku. Doposavad na průzkum odpovědělo 28 účastníků (70 %) z oslovených (3 tvůrci politik, 18 farmářů nebo zemědělských poradců a 7 ostatních účastníků) a níže uvedené výstupy vychází tedy z této skutečnosti. Po obdržení dalších dotazníků budou samozřejmě data níže aktualizována dle skutečnosti.

Zkušenosti s digitálními nástroji

V současné době využívá téměř 80 % respondentů pro svá rozhodování digitální nástroje, zejména geo/mapovací nástroje, nástroje pro předpověď počasí, legislativu a nástroje pro půdu/živiny/hnojení. Zmíněny byly zejména volně dostupné nástroje a software jako LPIS, katastrální mapy, předpověď počasí apod.

Aktuálně nikdo nevyužívá jakýkoliv nástroj zaměřený čistě na ALS.

Hlavním kritériem pro používání vybraného digitálního nástroje je jeho uživatelská přívětivost a jednoduchost s dobrou vizualizací.

Agrolesnictví a digitální nástroje

Více než polovina respondentů hodnotí své znalosti ALS jako relativně dobré a více než 90 % dotazovaných zemědělců plánuje zakládat v budoucnu ALS systém/y. Zároveň přes 80% zemědělců přemýšlí o zapojení do uhlíkového zemědělství.

Pro potřeby ALS by byl zejména vhodný nástroj reflektující výběr stromů, návrh a management ALS systému. Taktéž žádané by byly digitální nástroje pro finanční hodnocení ALS a management půdy. V neposlední řadě by neměl být opominut význam biodiverzity a potřeb nástrojů pro její hodnocení.

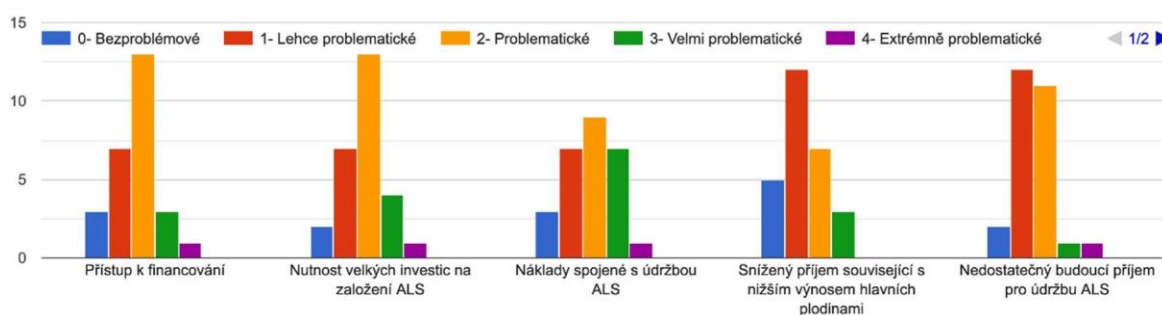
Digitální nástroj by měl být použitelný na chytrém telefonu, notebooku/PC.

Potřeby a očekávání týkající se témat souvisejících s projektem

Politika – většina odborníků z praxe (zemědělci a poradci) se zajímá o možnosti podpory ALS a uhlíkového zemědělství v rámci současné SZP. Dále je zajímaví výsledky monitorování eroze v rámci Evropské unie. Většina zemědělců na své farmě identifikovala krajinné prvky se stromy (živé ploty, izolované stromy, linie stromů, skupiny stromů), má zároveň v úmyslu zakládat nové takovéto prvky a velká část má na svých pozemcích i lesní porosty.

Technická, ekonomická a administrativní problematika – zemědělci si jsou vědomi složitosti ALS, někteří pociťují překážky v dostupných znalostech o výsadbě stromů na zemědělské půdě, vhodných dřevinách a sazenicích stromů. Nejproblematictější aspektem se však jeví vysoké investiční náklady na založení a údržbu ALS a administrativní zátěž spojená s pěstováním dřevin na zemědělské půdě.

4.17 (6.6) Ohodnoťte prosím, jak vnímáte následující potenciální EKONOMICKÉ překážky při implementaci agrolesnických systémů?

Obrázek 9: Prvotní výsledky dotazníkové studie v projektu DigitAF – ekonomické překážky

Vzájemné působení stromů, plodin a zvířat – zemědělci nepociťují kombinovanou produkci stromů, plodin a zvířat jako výrazně problematickou záležitost a jsou přesvědčeni, že jsou schopni toto zvládnout.

Biodiverzita – účastníci zdůrazňují význam udržování a zlepšování biodiverzity na zemědělské půdě. Jsou ochotni investovat svůj čas do monitorování biologické rozmanitosti a rádi by k tomu použili specifický digitální nástroj. Většina z nich však momentálně o žádném vhodném nástroji neví.

Plánované akce v ČR:

REFOREST & DIGITAF Workshop

Termín: úterý 17.10.2023 9.00-14.00 hod.

Místo: Jagava Permafarma s.r.o., Veselice 16, 294 04 Veselice, www.permafarma.cz/

Dne 17.10.2023 se bude konat REFOREST & DIGITAF Workshop ve Veselici blízko Českého Ráje. Začátek workshopu je naplánován na 9:00 a bližší agenda bude registrovaným uchazečům zaslána v průběhu měsíce září, nicméně primárním cílem workshopu je zhodnotit aktuální vývoj obou projektů včetně dosavadních výsledků a diskutovat vše podstatné, co se obecně na poli agrolesnictví od května letošního roku odehrálo, případně naplánovat aktivity na příští půlrok. Součástí workshopu bude společný oběd s následnou exkurzí po farmě. V odpoledních hodinách po skončení workshopu bude následovat členská schůze Českého spolku pro agrolesnictví.

V případě zájmu o účast na workshopu Vás poprosíme o závazné potvrzení Vaší účasti na e-mail: majova@fld.czu.cz nejpozději do 14.9.2023 včetně.

Obrázek 10: Jagava Permafarma

7. Evropská konference o agrolesnickém hospodaření – kongres EURAF 2024

Termín: 27.-31.5.2024

Místo: Mendelova univerzita, Brno, ČR

Na loňské konferenci EURAF (Evropská agrolesnická federace) v italském Nuoro bylo slavnostně oznámeno místo konání konference pro rok 2024, kterým bude Česká republika. V rámci Českého spolku pro agrolesnictví panovala shoda na návrhu, aby místem konání v ČR nebyla tentokrát Praha (zde je lokalizována většina podobných událostí), nýbrž region nejvíce postižený nepříznivými vlivy klimatické změny (především suchem), případně další lidskou činností – jižní Morava. Účastníci konference ocenili i brněnsky specifickou pozvánku do jihomoravské metropole od punkové zpěvačky přezdívané “Mucha”.

Konference EURAF se bude konat poslední týden v květnu 2024 na Mendelově univerzitě v Brně. Partneři konference, kterými jsou vedle ČSAL (národní pobočka EURAF) také Mendelova univerzita, Jihomoravský kraj, město Brno, stvrdili společný zájem na její organizaci podpisem memoranda o spolupráci. Záštitu nad konferencí udělili ministr zemědělství, ministr životního prostředí, hejtman Jihomoravského kraje, primátorka města Brna a v neposlední řadě i rektor Mendelovy univerzity.

Již nyní probíhají přípravy – byl sestaven organizační tým, sestávající kromě shora zmiňovaných partnerů i ze zástupců tématicky spřízněných organizací. Dále pak vědecký výbor (na 40 erudovaných odborníků z ČR i ze zahraničí), kterému předsedá prof. Bohdan Lojka, mající za úkol sestavit odborný program, skladbu jednotlivých sekcí, pozvat řečníky, vyhodnotit zaslané abstrakty příspěvků, a další. Dále probíhá příprava odborných exkurzí (až za rakouské a slovenské hranice) a doprovodného programu (malý tématický filmový festival, kulturní eventy, a další).

Konference v Brně nebude ve znamení čistě moravského a českého agrolesnictví, ale širšího střeoevropského regionu včetně Slovenska a Rakouska. Kromě čistě vědeckých příspěvků budou mít účastníci možnost shlédnout i příspěvky “dobré praxe” od farmářů, příklady typů podpor a projektů z celé Evropy i z oblastí mírného pásu mimo Evropu. Bude k dispozici i jednodenní vstupné, tak aby čeští a moravští farmáři mohli najít čas si vyslechnout cenné zkušenosti (se simultánním překladem), např. od britského farmáře Stephena Briggse a dalších. Právě pro farmáře a studenty připravujeme významně snížené vstupné. Ačkoli se konference bude konat v hybridní formě (tj. fyzicky i s on-line přenosem), smyslem podobných akcí je právě a především osobní kontakt a diskuze. A nebyla by to Morava bez bohatého kulturního programu.. Registrace bude spuštěna na začátku podzimu, nicméně s termínem již můžete závazně počítat. Určitě si konferenci nenechte ujít a přijďte!

